

Kurucusu: Dr. Mehmet Ali UZ Yayın Kurulu: Dr.
Mehmet Ali UZ Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU Hasan
YAŞAR Ahmet ÇELİK Ali IŞIK Av. Serdar
CEYLAN

CİLT: 24 • SAYI: 51
3 Haziran 2026 ÇARŞAMBA

KADEMİK

Sayfalar

Merhaba

[/akademiksayfalar](#)

www.merhabahaber.com

KONYA'NIN 1930'LU YILLARDA HAVADAN ÇEKİLMİŞ FOTOĞRAFLARI

1930'lu yıllarda Konya'nın havadan çekilmiş fotoğrafları ilk kez gün yüzüne çıktı.

Merhaba Gazetesi yazarlarından Kasım Kocabaş'ın Arşivi'nde yer alan ve

tarih meraklılarının ilgisini çeken fotoğraflar, Konya'nın geçmişine ışık tutarken şehrin son yüzyıldaki değişimini de gözler önüne seriyor.

KASIM KOCABAŞ ARŞİVİ

Konya'nın Erken Cumhuriyet Dönemi'ne ait nadir fotoğrafları gün yüzüne çıktı. Alman fotoğrafçı Walter Becke'nin 1930 yılında gerçekleştirdiği Anadolu gezisi sırasında çekildiği düşünülen görüntüler, şehrin yaklaşık bir asır önceki görünümünü gözler önüne seriyor.

Fotoğraflarda Konya'nın kalbi sayılan Alâeddin Tepesi ve üzerindeki

Alâeddin Camii tüm ihtişamıyla görülürken, şehrin henüz geniş boş arazilerle çevrili olduğu dikkat çekiyor. Bugün yoğun yapılaşmanın bulunduğu bölgelerde o yıllarda tek katlı evler, bahçeler ve tarım alanları yer alıyor.

Uçaktan çekilmiş olan bu fotoğraflar Konya'nın bilinen en eski hava fotoğraflarından olma özelliğini taşıyor.

Kasım
KOCABAŞ

Walter Becke'nin Almanya arşivlerinde bulunan ve Konya şehir içinden çektiği fotoğraflar ile Alâeddin Tepesinden çektiği panoramik fotoğraflar daha önce biliniyordu ve paylaşılmıştı. Ancak gökyüzünden bir uçaktan çekilmiş bu fotoğraflar ilk kez gün yüzüne çıktı.

Kocabaş, 1930'lu yıllarda Konya'nın Türkiye'nin önemli askerî havacılık merkezlerinden biri olduğunu hatırlatırken, dönemin uçuş faaliyetleri sayesinde şehrin havadan görüntülen-

miş olmasının mümkün olduğunu belirtiyor.

Alâeddin Tepesi çevresindeki yerleşim dokusu, geniş toprak yollar ve tarihî yapılar, Erken Cumhuriyet Dönemi'nin şehir görünümünü belgeleyen önemli ayrıntılar arasında yer alıyor.

Bu fotoğraflar yalnızca Konya'nın değil, Türkiye'nin erken dönem şehircilik ve havacılık tarihinin de önemli görsel belgeleri olarak değerlendiriliyor.

PROF. DR. MUSTAFA DENKTAŞ'A ARMAĞAN

Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları, Ed. Yıldray Özbek – Hacer Tuncer, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, 380 s., ISBN: 978-625-8516-29-6

İstanbul Üniversitesine adım atar atmaz aldığım kitap; taze matbaa kokusu ile *Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan* (1991) idi. Araştırmalarda çok yararlandığım armağan kitaplarla yolum; sonraları editör, yazar olarak birkaç kez kesişti.

Armağan kitaplar, Türkiye'de çoğunlukla akademisyenleri onurlandırmak üzere hazırlanıp yayınlanırlar. Kurumlara, şehirlere ya da bilim, kültür, sanat ve medya alanlarında başarılı kişilere, altmışıncı, yetmişinci, yetmiş beşinci yaş günlerinde ya da emekliliklerinde sunulan, kimi durumda ise ölümlerinden sonra hazırlanan derleme kitap çalışması biçiminde kapsayıcı tanımlanabilirler.

Armağan kitap geleneği Almanya'da başlamıştır. Dünyada çok ilginç armağan kitap projeleri var. Alman Tarihçi Joseph Vogt'un yetmiş beşinci yaşını kutlamak üzere 1972'de başlatılan ve dört cilt planlanan armağan kitap projesi ölümünden sonra sürdürülerek 89 cilde ulaşmıştır.

Türkiye'de ilk armağan kitap,

1953 yılında hazırlanan “*Doğumunun 60. Yılı Münasebetiyle Fuad Köprülü Armağanı*”dır. Sanat tarihindeki ilk armağan kitap ise 1963 yılında Ernst Diez için hazırlanan “*Beiträge Zur Kunst Asiens, in Memoriam Ernst Diez*”dir. Her iki kitap da İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi yapınıdır.

Karaman'da bir kişiye hazırlanmış ilk armağan kitap: 2016 yılında, 85 yaşında olan Talat Duru için “*Talat Duru Armağanı*” adıyla Ziya Duru, Rıza Duru ve Yusuf Yıldırım editörlüğünde yayınlanmıştır.

Yine bir Karamanlı'ya, Mustafa Denктаş Hoca'ya; 2025 yılı Aralık ayında Yıldray Özbek ve Hacer Tuncer editörlüğünde, “*Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*” adıyla bir armağan hazırlandı.

Tamamen uzmanlık yazılıyla hazırlanmış olması ötesinde Türkiye'nin duayen sanat tarihçilerinin nitelikli yazılarıyla bir araya gelmesi bakımından da; *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları* özgün ve müstesnadır.

Yaşar Çoruhlu'nun instagram sayfasından kitaba dair yaptığı paylaşımındaki değerlendirmeleri, çok fazla konuşmaya gerek duymadan kitabı ve Mus-

tafa Denктаş Hoca'yı onurlandırmaktadır:

Bir hocanın yaşarken aldığı en güzel armağanlardan biri adına sunulmuş makalelerin bir araya getirildiği "Armağan Kitabı"dır. Bu kitaplar aynı zamanda Sanat Tarihi veya diğer Sosyal Bilim alanlarına katkıda bulunan eserlerdir.

Ne güzeldir ki bu mutluluk şimdi Prof. Dr. Mustafa DENKTAŞ hocaya nasip olmuştur. (...)

Prof. Dr. Mustafa Denктаş

Mustafa Denктаş, 1963 yılında doğdu. Karaman'ın tarihi mahallelerinden Sekiçeşmeli'dir. Karaman İmam Hatip Ortaokulu ve Karaman Ticaret Meslek Lisesi mezunudur. 1983 yılında girdiği Selçuk Üniversitesi Sanat Tarihi ve Arkeolojisi Bölümünden 1987 yılında mezun olur. Aynı üniversitede yüksek lisans ve doktorasını tamamlar.

1997 yılında Denктаş, yardımcı doçent olarak Erciyes Üniversitesine geçmiştir. 2000 yılında bu üniversitede doçentlik unvanını aldı. 2009 yılında Akdeniz Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümüne geçti.

Akdeniz Üniversitesinde Sanat Tarihi Bölümü Başkanlığı ve Mimarlık Fakültesi Dekanlığı yaptı.

Denктаş Hoca, eğitimi ve akademik hayatı boyunca Türkiye'nin bir çok seçkin sanat tarihçisi ile çalıştı. Burada ikisinin adını anmadan geçemem.

Selçuk Üniversitesindeki hocalarından Yılmaz Önge, önemlidir, dikkat çekicidir. Beyefendi

kişiliği ile Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde uzun yıllar çalışan Prof. Dr. Yılmaz Önge erken denebilecek yaşta, 1992 yılında Selçuk Üniversitesi öğretim üyesi iken vefat etmiştir. Yılmaz Önge'nin Karaman'ı ilgilendiren bir özelliği de 1960'lı yıllarda, Mimar Ali Saim Ülgener ile birlikte Karaman'daki birçok tarihi eserin restorasyonunda imzası ve hizmeti bulunmasıdır.

Yine tek başına okul denilebilecek Beyhan Karamağaralı ile Denктаş'ın sahada uzun zaman çalışmış olması, bir ayrıcalık olduğu kadar, sanat tarihinde bir derinliktir. Beyhan Karamağaralı ile ilgili benim kendi adıma söyleyebileceğim; sanat tarihçiliği yanında kullandığı sanat tarihi dilidir. Özellikle benim de yalayıp yuttuğum *Ahlat Mezar Taşları*'nda kullandığı dil; açıklık, akıcılık, anlaşılabilirlik, duruluk gibi özelliklerle üst düzey bir dile sahiptir. Kuru, tatsız ve verimsiz bir dille yazılmış yazılar ve kitaplar göz önüne alındığında Karamağaralı'nın yoğun sanatla işlenmiş eserlerin anlatımında kullandığı dilin önemi daha da öne çıkmaktadır.

Akademik kimliğinin ötesinde, örnek ve model bir insan özelliğiyle Denктаş Hoca'yı tanımlayanın kişiliğinde "ilkellik, açık sözlülük, dik duruş-doğruluk"; onda öne çıkan üst erdemlerdir. Hocaya dair bir diğer gözlemim ki, önemlidir; ortamlarda, konuşmalarında hiçbir biçimde akademik unvanlarını öne çıkarmaması, akademik unvanlarına yaslanmadan kişiliğini öne çıkarmasıdır.

Mustafa Denктаş Hoca ile Bazı Hatıralarım

Hoca ile ilk yüz yüze tanışmamız 2006 yılı Temmuz ayında olmuştur. O zaman Karaman tarihi ve kültürü meraklısı bir grup arkadaş ile Hoca'ya ulaştık. Gerekçe ise *Karaman Çeşmeleri* kitabı idi. Aktekte Çay Bahçesi'nde buluştuk ve birkaç saat kadar sohbet ettik. Denктаş Hoca bu buluşmada şu sözü söyledi:

Karaman Çeşmeleri adlı kitabı yayınlayalı 6 yıl oldu ve ilk kez Karaman'dan siz aradınız.

Bildiğim kadarı ile Denктаş Hoca'yı şimdiye kadar başka da

Karaman Çeşmeleri kitabı için arayan olmadı.

Karaman Çeşmeleri kitabının önsözünde Hoca; bir kalemde yok edilen artık rakamlarla adlandırılan tarihi Karaman sokak isimlerine özel vurgu yapmış aslında sokak isimleri üzerinden tarihin yok edilmesine haykırması ve her çeşme kataloğunda, artık kullanılmayan kullanılmayan tarihi sokak ismine de yer vermiştir.

Sonraki yıllarda benim Karaman mezar taşı çalışmalarından dolayı Hoca ile iletişimimiz sıklaşarak devam etti.

2013 yılında oluşturduğum Karaman Mezar Taşları çalışmama ait taslak çıktısını hocaya gönderdim. Hoca hiç mecbur olmamasına rağmen gönderdiğim taslağı satır satır okumuş ve her cümleyi düzeltmiş, kenar notları düşmüştür. Ayrıca asistanları aracılığıyla da Karaman mezar taşları çalışmasına bir konu mimarisi hazırlatıp göndermiştir. Ben bu düzeltmeler ve mimari üzerinden dört yıl daha Karaman mezar taşları çalıştım. Belki bir gün yayınlanacak.

Sonraki yıllarda, katıldığım MEB hizmet içi eğitimlerinin bazı ayakları Antalya'da oldu-

ğunda hoca ile buluş-
tuk ve gece yarısına
kadar sohbet ettik.
Yine Karaman'a geldi-
ğinde, yakın dostları
Alptekin Yıldırım ve
rahmetli Abdurrah-
man Ünsay Ağabey ile
birlikte oturarak soh-
betler ettik.

Bir konuşmamızda
“Hocam hangi alanda
çalışmayı seviyorsun?”
diye sorduğumda;
“Kale!” cevabını ver-
mişti. Hocanın kaleler,
çeşmeler, hamamlar
başta olmak üzere bir-
çok yayını bulunmak-
tadır. Bu yayınlardan
bir kısmı da Karaman
tarihi eserleri ve sanatı
üzerinedir.

Denktaş Hoca ile en
son Abdurrahman Ün-
say Ağabey'in vefatı
üzerine geçen yıl Kara-
man'da görüştük.

Prof. Dr. Mustafa Denktaş'a Armağan Kitabı Hakkında

En az iki yıl süren armağan
kitap çalışmaları çoğunlukla sa-
hibinden habersiz başlar ve
mümkünse yayınına kadar da
sahibinin haberi olmaz. Musta-
fa Denktaş Hoca da kendisi için
hazırlanan armağan kitaptan
son anda kendisine ait vesika-
lık ve hatıra içeren fotoğraf is-
tenmesi ile haberi olmuş. Daha
doğrusu hissetmiş, fark etmiş.

Çalışmayı mesai arkadaşları
Yıldıray Özbek Bey ile Hacer
Tuncer Hanım yürütmüşler.

Böylece bu armağan kitap der-
lemesi, Pegem Akademi Yayın-
cılığı tarafından Aralık 2025'te
yayımlandı; sanat tarihinin
farklı alanlarında çalışan 20 ya-
zarın 18 makalesini bir araya
getirdi.

Kitap, yüksek matbaa mali-
yetlerine bağlı olarak sadece
150 adet basıldı.

Kitabın Takdimi ve Mustafa DENKTAŞ'ın Akademik Kişiliği

Editör Kurulu ve Akdeniz Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü tarafından kaleme alınan takdim yazısı, sanat tarihinin evrensel bir insan tarihi olduğunu vurgulayan güçlü bir açılışla başlamaktadır. Türk sanat tarihçiliğinin Suut Kemal Yetkin ve Mazhar Şevket İpşiroğlu'ndan, Oktay Aslanapa ve Semavi Eyice kuşağına uzanan köklü birikimi çizildikten sonra Denktaş, Haluk Karamağaralı, Beyhan Karamağaralı, Yılmaz Önge, Selçuk Mülayim ve Haşim Karpuz gibi isimlerle süregelen bu silsilenin günümüzdeki temsilcilerinden biri olarak konumlandırılmaktadır (s. III).

Takdim yazısında Denktaş, Cemil Meriç'in kaleminden ödünç alınan "*tecessüsle beslenen, hakikat peşinde bir bilim işçisi*" imgesiyle tanımlanmaktadır (s. IV). 1963'te Kulu/Konya'da doğan Denktaş aslen Karamanlıdır; lisans ve doktora eğitimini Selçuk Üniversitesi'nde tamamlamış, hocaları Yılmaz Önge ve Haşim Karpuz'un rehberliğinde akademiye adım atmıştır. Erciyes Üniversitesi'nde doçent (2000) ve profesörlük (2006) unvanlarını aldıktan sonra 2009'dan bu yana Akdeniz Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü'nde görev yapmakta; aynı zamanda Mimarlık Fakültesi'nin kurucu dekanlığını üstlenmiş bulunmaktadır. Bibliyografyasının odak noktasını Kayseri, Karaman ve Divriği'deki mimari eserler

oluşturmakta; saha gözlemiyle belgesel verileri harmanlayan eklektik metodolojisi ile tanınmaktadır.

Editörler, armağan kitabın genellikle emekliliğe ayrılmış akademisyenlere yönelik bir gelenek olarak algılandığını; ancak bu kitabın bilinçli bir tercihle hocaya "*aktif görevdeyken*" sunulduğunu vurgulamakta, bunu hem bir şükran nişanesi hem de ileriye dönük bir teşvik olarak nitelendirmektedir (s. IV).

Sanat Tarihi Yazıları

Yukarıda belirttiğimiz ve aşağıda kısa kısa değineceğimiz üzere bu kitabı taçlandıran en önemli özelliği, günümüz Türk sanat tarihçiliğinin başatlarının bu kitapta özgün yazıları ile bir araya gelmiş olmasıdır. Kitap, geniş bir tematik yelpazeyi kapsamaktadır. Anadolu Türk-İslam sanatından Orta Asya arkeolojisine, Osmanlı ikonografisinden Bizans mimarlığına uzanan bu çeşitlilik, armağan kitabın özgünlüğünü ayrıca pekiştirmektedir. 18 bölümün tamamı yazarların soyadına göre alfabetik sırayla düzenlenmiştir.

Celil Arslan, "Kayseri Atatürk Evi"

Erciyes Üniversitesi'nden Prof. Dr. Celil Arslan'ın makalesi, Türkiye'deki Atatürk müze evleri ve köşkleri geleneği içinde Kayseri Atatürk Evi'ni konumlandırmaktadır. Yapının mimarisi, süslemesi, malzemesi ve tarihlendirmesi ayrıntılı

biçimde ele alınan çalışma, söz konusu mekânları Cumhuriyet döneminin kültürel mirasının ve miras turizminin vazgeçilmez bileşenleri olarak değerlendirmektedir (s. 11-18).

Lale Avşar, “Sanat Tarihi Kapsamında Kültürel Etkileşim Problemi”

Akdeniz Üniversitesi’nden Prof. Dr. Lale Avşar’ın kuramsal denemesi, etnogenezi kuramı ve yatay-dikey etkilenme kavramları çerçevesinde kültürel etkileşimin sanat tarihi açısından nasıl değerlendirilmesi gerektiğini tartışmaktadır (s. 25-33). Problemi “tersten çözmeye” önerisiyle alana özgün bir yöntemsel katkı sunan makale, disiplinin kuramsal temellerini sorgulayan nadir çalışmalardan biridir.

Halit Çal, “2. Mahmut Dönemi Mezar Taşlarında Erkek Başlıkları”

Hacı Bayram-ı Veli Üniversitesi’nden mezar taşı alanının zirve isimlerinden Prof. Dr. Halit Çal’ın çalışması, veri odaklı sanat tarihi araştırmasının olağanüstü bir örneğidir. İstanbul mezar taşlarına son zamanlarda ağırlık veren yazar, 2. Mahmut dönemine (1808–1839) ait 2887 adet erkek başlıklı mezar taşını tarayarak sarık, kavuk, sarıklı takke, yeniçeri başlığı, fes ve tarikat başlığı olmak üzere altı ana başlık tipini ve 42 alt türü sınıflandırmıştır (s. 35-92). Araştırmanın en özgün boyutu, fesin 1827’de resmî başlık olarak benimsenmesinin

mezar taşı ikonografisine yansımalarını hem askerî hem de reaya kesiminde nicel olarak izlemesidir. Taşların yaklaşık %44’ünde meslek bilgisi bulunduğunu saptayan Çal, toplumsal statü ile başlık tipi arasındaki ilişkinin katı bir kurala bağlanamadığı sonucuna ulaşmaktadır. On binlerce mezar taşını kapsayan bu veri kütüğü, alanın başvuru niteliğinde bir kaynağına dönüşmeye adaydır (s. 35-92).

Yaşar Çoruhlu, “Moğolistan, Noyon Uul’daki 31 Numaralı Hun Kurganından Çıkarılan İşleme Örtü (Perde) Üzerine Değerlendirmeler”

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi’nden emekli Prof. Dr. Yaşar Çoruhlu’nun makalesi, Türk sanat tarihçiliğinin en sorunlu meselelerinden birini sahneye taşımaktadır: Orta ve İç Asya’daki kazılarda ortaya çıkan nitelikli eserlerin kökeninin, yabancı araştırmacılar tarafından sistematik biçimde Hunlara ve Türklere değil Hint-Avrupa kaynaklı kültürlere atfedilmesi. Çoruhlu bu önyargılı değerlendirme geleneğini, Moğolistan’ın Noyon Uul (Noın Ula) bölgesindeki 31 numaralı Hun kurganından (M.Ö. 2 – M.S. 1. yüzyıl) çıkarılan muhteşem bir işleme kumaş örtüsü üzerinden tartışmaktadır (s. 95-109).

Bordo renkli ince bir bez üzerine siyah, beyaz, kahverengi, sarı ve kırmızı yün ipliklerle işlenmiş; insan figürlü ve film

şeridi gibi birbirini takip eden sahneler içeren bu eser, kısmen permafrost sayesinde günümüze ulaşabilmiştir. Söz konusu eserin Türkiye’de daha önce hiç tanıtılmamış olması makalenin özgün katkısını ayrıca pekiştirmektedir.

Soner Demir, “Osmanlı Mimarisinde İtalya Kökenli Bir Öge: Lombard Bandı”

Akdeniz Üniversitesi’nden Dr. Soner Demir’in makalesi, Anadolu’daki İtalyan kolonilerinin mimari etkinlikleri aracılığıyla Osmanlı yapılarına sızdığı düşünülen Lombard bant motifini ele almaktadır. Teknik ve tipolojik karşılaştırmaya dayalı

nan çalışma, Osmanlı mimarisindeki yabancı kökenli unsurları belgeleme çabası bakımından özgün bir katkı sunmaktadır (s. 123-130).

Yasemin Ecesoy, “Cumhuriyet Dönemi Duvar Resimli İki Ayaş Evi”

Akdeniz Üniversitesi’nden Dr. Yasemin Ecesoy, Ankara’nın Ayaş ilçesinde kaybolmak üzere olan duvar resimli iki evi ilk kez akademik kayda geçirmektedir. (s. 143-151). Osmanlı saray çevresinde başlayan ve taşraya yayılan duvar resmi geleneğinin 1930’lu yıllarda hâlâ bir statü belirleme aracı işlevi gördüğünü ortaya koyan çalışma; kültürel ve sanatsal değişimin dö-

nemler arasında ani bir kırılma değil sürekli bir devinim biçiminde gerçekleştiğini somut örneklerle kanıtlamaktadır.

Osman Eravşar, “Alanya Selçuklu Hamamı: Bir Yapıdan İki Kullanıma Evrilen Mimari Bir Hikâye”

Akdeniz Üniversitesi'nden Prof. Dr. Osman Eravşar'ın makalesi, Alanya Selçuklu Hamamı'nı plan tanımı, malzeme-teknik özellikleri ve dönemleme tartışması çerçevesinde ayrıntılı biçimde çözümlemektedir (s. 161-170). Yapının zaman içinde farklı kullanım biçimlerine evrilme sürecini takip eden çalışma, Selçuklu mekân tarihine yeni bir sayfa açmaktadır.

Elif Güngör, Burcu Ceylan Duggan, “Geç Antikten Bizans'a Zayıf Bir Halka: Anadolu'da 'Iustinianus Üslubu' İmpost Başlık Envanteri”

Akdeniz Üniversitesi'nden Dr. Elif Güngör ve Prof. Dr. Burcu Ceylan Duggan'ın ortak çalışması, Iustinianus döneminin (527-565) yenilikçi mimari dekorasyon anlayışını temsil eden impost/sepet başlıkların Anadolu'daki sınırlı varlığını sorgulamaktadır. Başkentte görkemli biçimde gelişen bu başlık tipinin Anadolu'da neden yaygınlaşmadığını tarihsel veriler ışığında tartışan makale, Geç Antikten Bizans'a geçiş sürecindeki mimari dönüşümün bölgesel boyutlarını aydınlatmaktadır (s. 179-192).

Murat Kalafat, “Viktorya Dönemi İngiltere'de Türk Hamamı: Bir Bibliyografya Denemesi”

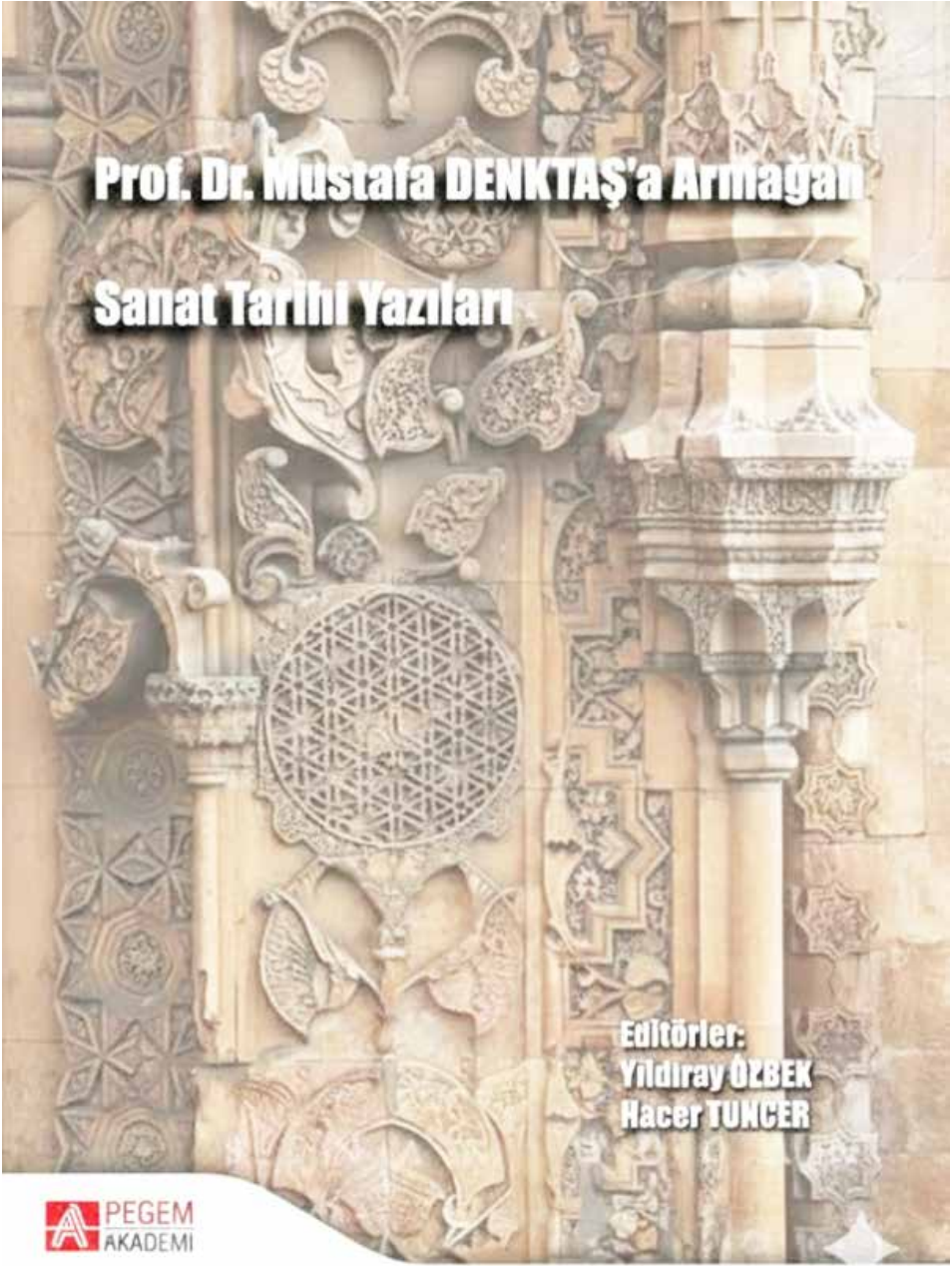
Çankırı Karatekin Üniversitesi'nden Dr. Murat Kalafat, 19. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'da ve özellikle İngiltere'de yaşanan Türk hamamı modasını basılı materyaller üzerinden incelemektedir (s. 197-206). David Urquhart'ın 1850 tarihli eserinden hareket eden çalışma, söz konusu modanın oryantalist bir meraktan değil sanayileşmiş kentlerin büyüyen hijyen ve sağlık sorunlarından beslendiğini ortaya koymakta; Batı'nın Türk hamamına ilgisini kültür transferi bağlamında yeniden okumaktadır.

Haşım Karpuz, “Erzurum ve Hamit Zübeyir Koşay”

Emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Haşım KARPUZ, Türk müzeciliğinin ve etnografya araştırmalarının öncü ismi Hamit Zübeyir Koşay'ın Erzurum'daki izlerini sürmektedir (s. 213-215). Kişisel anıların akademik gözlemlerle harmanlandığı bu çalışma, aynı zamanda Türk sanat tarihçiliğinin kurucu figürlerine duyulan saygının taze bir dile getirimi olarak da okunabilir.

Kemal Reha Kavas, “Mimarlık Eğitiminde Tarihsel Yapılı Çevrenin Kavranması ve Serbest El Çizim Uygulamaları Üzerine Düşünceler”

Akdeniz Üniversitesi'nden Prof. Dr. Kemal Reha KAVAS'ın

PEGEM
AKADEMI

Edtörler:
Yıldırım ÖZBEK
Hacer TUNCER

makalesi, mimarlık eğitiminde tarih dersleri ile tasarım dersleri arasındaki kopukluğu aşmanın yollarını tartışmaktadır. (s. 221-228). Serbest el çizimini tarihsel yapıyı kavramanın hem analiz hem de ifade aracı olarak konumlandırın çalışma, Denktaş'ın Akdeniz Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin kurucu dekanlığı dönemindeki

kurumsal katkılarına da içten bir atıfla açılmaktadır.

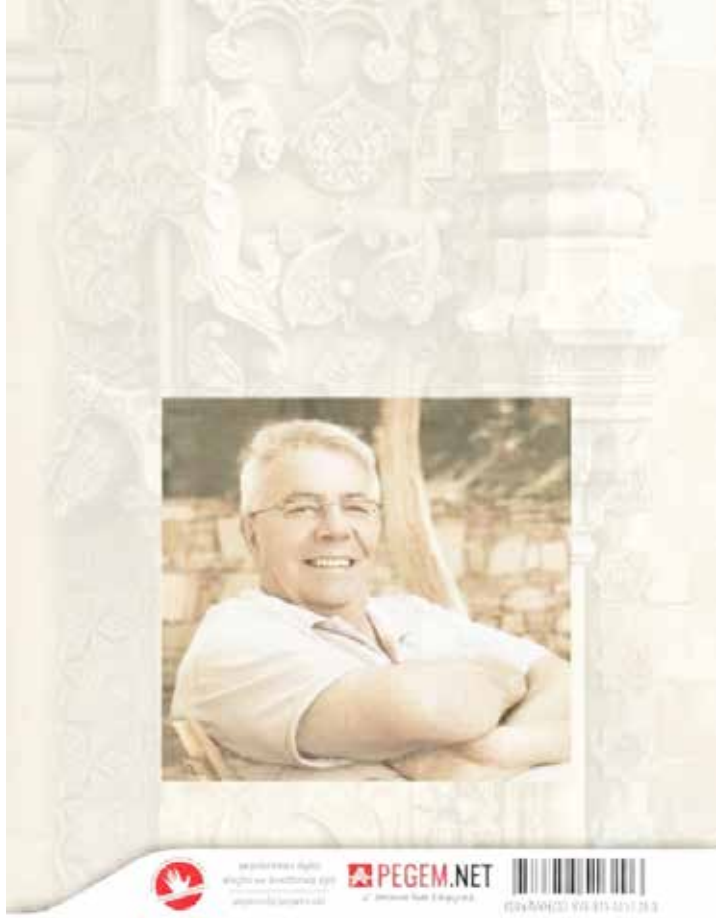
**Serkan Kılıç, "Romanya'da
Günümüze Ulaşamayan
Osmanlı Mimari Eserleri
Üzerine Bir
Değerlendirme"**

Akdeniz Üniversitesi'nden
Doç. Dr. Serkan Kılıç'ın kap-

samlı makalesi, Roman-ya topraklarında bugün ayakta olmayan Osmanlı mimari eserlerini cami, türbe, medrese, han, hamam, çeşme, köprü ve tekke gibi yapı türleri bazında belgelemektedir. (s. 237-265). Abdülhamid dönemi fotoğraf albümlerini de birincil kaynak olarak kullanan çalışma, Osmanlı miras coğrafyasının Tuna boylarına uzanan boyutunu akademik kamuoyunun gündemine taşımaktadır.

Selçuk Mülayim, “İlm-i Tesâvir”

Marmara Üniversitesi emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Selçuk Mülayim’in denemesi, İslam sanatında figüratif tasvirle insan portresinin tarihsel serüvenini entelektüel bir derinlikle ele almaktadır. Antik çağdan Osmanlı minyatür geleceğine, Fatih Sultan Mehmed’in portre yaptırma girişiminden sanatçı-yönetici ilişkisine uzanan geniş bir panorama çizen yazar, Anadolu Türk sanatındaki “*adı konmamış ikonoklazma*” olgusunu yeni bir kavramsal çerçevede tartışmaktadır (s. 269-281). Dinî kaygılar, saray dinamikleri ve estetik anlayış arasındaki gerilimi ince bir gözlemle izleyen Mülayim, Osmanlı resim sanatının heterojen İslam coğrafyası içinde özgül bir çeşitliliğe sahip olduğunu ve bu özgüllüğün sistematik biçimde sorgu-

lanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Yıldıray Özbek, “19. Yüzyıl Kayseri’inde Eski Eserlere Karşı Tutum ve İşlemler”

Kitabın editörü ve Akdeniz Üniversitesi’nden Prof. Dr. Yıldıray ÖZBEK, Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi belgelerine dayanarak 19. yüzyıl Kayseri’inde kültürel mirasın yönetimine dair önemli bulgular sunmaktadır. (s. 287-292). Hitit dönemi stellerinin okul bahçesine taşınması, Keykubad sikkelerinin Müze-i Hümayun’a gönderilmesi ve define hukukunun uygulanması gibi

somut vakalar üzerinden Osmanlı bürokrasisinde koruma bilincinin filizlenme sürecini belgeleyen makale, Âsâr-ı Atika Nizamnameleri'nin henüz yürürlüğe girmediği dönemde dahi yerel idarecilerin eserleri kayıt altına almaya çalıştığını ortaya koymaktadır.

Lokman Tay, “Antalya Gazhanesi”

Akdeniz Üniversitesi'nden Doç. Dr. Lokman TAY, Antalya Kaleiçi'ndeki gazhane olarak bilinen yapıyı plan şeması, malzeme-teknik özellikleri ve tarihlendirmesi açısından incelemektedir. (s. 295-305). 1887-1892 yılları arasında inşa edildiği anlaşılan yapının kaynaklarda “gaz fabrikası” olarak geçmesine karşın aslında bir gaz yağı deposu olduğunu ortaya koyan makale, 1916'da Fransız Kruvazörü'nün bombalamasıyla üst katını yitiren bu özgün geç Osmanlı yapısını ilk kapsamlı biçimde belgelemiş olması bakımından önem taşımaktadır.

Hacer Tuncer, “Karamanoğlu Dönemi Cami Mihraplarında Çini Uygulamalar”

Dr. Hacer Tuncer'in makalesi, kitabın ithaf edildiği hocaya ayrı bir anlam taşımaktadır: Çalışma, bizzat Prof. Dr. Denktaş'ın danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tezinden üretilerek kapsamlı bir araştırmaya dönüştürülmüştür. (s. 315-326). Selçuklu çini geleneğinin Karamanoğulları döneminde nasıl sürdürüldüğünü ve dönüştürüldüğünü mihrap ögesi üzerinden araştıran Tuncer; Ermenek, Kazımkarabekir ve Yollarbaşı ulu camilerinin yanı sıra Hasbey Darulhuffazı ve İbrahim Bey İmareti mihraplarını çini tekniği ve süsleme programı açısından ayrıntılı biçimde çözümlemektedir. Karamanlı sanatına doğrudan temas eden bu çalışma, bölge sanat tarihi literatürü bakımından da ayrıca önem taşımaktadır.

minde nasıl sürdürüldüğünü ve dönüştürüldüğünü mihrap ögesi üzerinden araştıran Tuncer; Ermenek, Kazımkarabekir ve Yollarbaşı ulu camilerinin yanı sıra Hasbey Darulhuffazı ve İbrahim Bey İmareti mihraplarını çini tekniği ve süsleme programı açısından ayrıntılı biçimde çözümlemektedir. Karamanlı sanatına doğrudan temas eden bu çalışma, bölge sanat tarihi literatürü bakımından da ayrıca önem taşımaktadır.

Turgay Yazar, Şuayip Çelemoğlu, “Sivas Koyulhisar Anıtı (Anıt Çeşme)”

Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nden Dr. Turgay Yazar ve Doç. Dr. Şuayip Çelemoğlu'nun ortak çalışması, I. Dünya Savaşı'nın en ağır günlerinde Koyulhisar halkının 3. Ordu'ya sağladığı desteğin anısına 1918'de dikilen anıt çeşmeyi tanıtmaktadır. (s. 337-347). Podiyum, çeşme ve sütundan oluşan bu bütünleşik yapıyı plan özellikleri ve dönem koşulları içinde değerlendiren makale, Osmanlı anıt kültürünün taşra boyutuna ışık tutmaktadır.

Şamil Yırşen, “Azalan Kütle, Çoğalan Cephe: Komnenos Kiliselerindeki Cephe Tasarımı Üzerine”

Akdeniz Üniversitesi'nden Dr. Şamil Yırşen'in makalesi, 1081-1185 yılları arasında Bizans tahtını yöneten Komnenos hanedanı döneminde

Konstantinopolis'teki kilise cephelerinde gözlemlenen sistematik tasarım anlayışını dönemin sosyo-kültürel koşullarıyla birlikte değerlendirmektedir (s. 349-361). Makedon dönemden devralınan cephe elemanlarının Komnenos mimarisi tarafından nasıl kuramsallaştırıldığını ve sonraki Bizans mimarlık anlayışına nasıl aktarıldığını tartışan çalışma, Denктаş'ın jürisinde yer aldığı doktora tezinden üretilmiş olması bakımından armağan geleniğinin ruhunu da taşımaktadır.

Sözün Sonunda

“*Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan: Sanat Tarihi Yazıları*”, hem bir bilim insanına duyulan saygının ve gösterilen önemin ifadesi hem de Türk sanat tarihçiliğinin güncel araştırma tablosunu yansıtan kapsamlı bir akademik derlemedir. Takdim yazısında da isabetle vurgulandığı üzere, sanat eserini anlamak için onun tarihsel ve mekânsal bağlamını canlı tutmanın vazgeçilmezliği bu kitabın her sayfasında kendini hissettirmektedir. Kitap, sanat tarihi araştırmacılarına ve lisansüstü öğrencilere zengin bir başvuru kaynağı sunarken Türk kültür mirasıyla ilgilenen geniş bir okuyucu kesimine de hitap etmektedir.

Kitabın tamamlanmamış bir boyutu!

Gözler, Mustafa Denктаş Hoca'nın akademik hayatını ve

bilimsel ve entelektüel zihin dünyasını ortaya koyacak biyografisi ile geniş bibliyografisini konu alan tek ya da iki makaleyi kitabın ilk bölümünde aramaktadır. Özellikle giriş konulan o güzelim fotoğraflardaki kişilere, mekanlara dair hatıraların, kısa da olsa kitapta yer almaması belki bir zorunluluktandı.

O zaman iş Mustafa Denктаş'a düşüyor. Geniş bir otobiyografi ya da hatıra kitabı armağan kitabı tamamlayacaktır.

Türk sanat tarihçiliğinin güncel haritasını çıkarmak isteyenler için bu kitap hem bir başvuru kaynağı hem de bir ölçüt niteliği taşımaktadır; Mustafa Denктаş Hoca'nın adıyla anılan bu eser, onun akademik çizgisini sürdürecektir kuşaklara da güçlü bir örnek sunmaktadır.

Kaynaklar

- Beyhan Karamağaralı, *Ahlat Mezar Taşları*, Selçuklu Tarih ve Medeniyeti Enstitüsü, Ankara 1972
- Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan*, İstanbul Üniversitesi Tarih Araştırma Merkezi, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1991
- Celil ARSLAN, Kayseri Atatürk Evi*, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 11-18
- Doğumunun 60. Yılı Münasebetiyle Fuad Köprülü Armağanı*, Osman Yalçın Matbaası, İstanbul 1953
- Elif Güngör, Burcu Ceylan Duggan, *Geç Anıktan Bizans'a Zayıf Bir Halka: Anadolu'da "Justinianus Üslubu" İmpost Başlık Envanteri*, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 179-192

- Hacer Tuncer, **Karamanoğlu Dönemi Cami Mihraplarında Çini Uygulamalar**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 315-326
- Halit Çal, **2. Mahmut Dönemi Mezar Taşlarında Erkek Başlıkları**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 35-92
- Haşim Karpuz, **Erzurum ve Hamit Zübeyir Koşay**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 213-215
- Kemal Reha Kavas, **Mimarlık Eğitiminde Tarihsel Yapılı Çevrenin Kavranması ve Serbest El Çizim Uygulamaları Üzerine Düşünceler**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 221-228
- Lale Avşar, **Sanat Tarihi Kapsamında Kültürel Etkileşim Problemi**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 25-33
- Lokman Tay, **Antalya Gazhanesi**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 295-305
- Murat Kalafat, **Viktorya Dönemi İngiltere'de Türk Hamamı: Bir Bibliyografya Denemesi**, Yıldırım ÖZBEK – Hacer TUNCER (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 197-206
- Mustafa Denктаş, **Karaman Çeşmeleri**, Kıvılcım Yayınları, 2000
- Oktay Aslanapa, **Beiträge Zur Kunst Asiens, in Memoriam Ernst Diez**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Enstitüsü, İstanbul 1963,
- Osman Eraşar, **Alanya Selçuklu Hamamı: Bir Yapıdan İki Kullanıma Evrilen Mimari Bir Hikâye**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 161-170
- Selçuk Mülâyim, **İlm-i Tesâvir**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 269-281
- Serkan Kılıç, **Romanya'da Günümüze Ulaşmayan Osmanlı Mimari Eserleri Üzerine Bir Değerlendirme**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 237-265
- Soner Demir, **Osmanlı Mimarisinde İtalya Kökenli Bir Öge: Lombard Bandı**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 123-130
- Şamil Yırşen, **Azalan Kütle, Çoğalan Cephe: Komnenos Kiliselerindeki Cephe Tasarımı Üzerine**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 349-361
- Turgay Yazar, Şuayip Çelemeoğlu, **Sivas Koyulhisar Anıtı (Anıt Çeşme)**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 337-347
- Yasemin Ecesoy, **Cumhuriyet Dönemi Duvar Resimli İki Ayaş Evi**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 143-151
- Yaşar Çoruhlu, **Armağan Edilen Kitap**, *instagram.com*, https://www.instagram.com/p/DUp1XPJCAIA/?img_index=1, 12 Şubat 2026, Erişim Tarihi: 12/04/2026
- Yaşar Çoruhlu, **Moğolistan, Noyon Uul (Nom Ula)'daki 31 Numaralı Hun (Hiung-Nu) Kurganından Çıkarılan İşleme Örtü (Perde) Üzerine Değerlendirmeler**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 95-109
- Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025
- Yıldırım Özbek, **19. Yüzyıl Kayseri'sinde Eski Eserlere Karşı Tutum ve İşlemler**, Yıldırım Özbek, Hacer Tuncer (Ed.), *Prof. Dr. Mustafa Denктаş'a Armağan Sanat Tarihi Yazıları*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, Aralık 2025, s. 287-292
- Ziya Duru, Rıza Duru, Yusuf Yıldırım, **Talat Duru Armağanı**, Palet Yayınları, Konya 2016